

לקוטי אמרים

סז

מ"ם הגהות והערות קצרות - שט

פרק מח והנה כאשר יתבונן המשכיל בגדולת א"ם ב"ה כי כשמו כן הוא א"ם ואין קץ ותכלית כלל לאור וחיות המתפשט ממנו ית' ברצונו הפשוט ומיוחד במהותו ועצמותו ית' בתכלית היחוד ואילו היתה השתלשלות העולמות מאור א"ם ב"ה בלי צמצומי' רק כסדר המדרגות ממדרגה למדרגה בדרך עלה ועלול לא היה העוה"ז נברא כלל כמו שהוא עתה בבחי' גבול ותכלית מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה וכן בין כל רקיע לרקיע וכן עובי כל רקיע ורקיע ואפי' עוה"ב וג"ע העליון מדור נשמות הצדיקי' הגדולים והנשמו' עצמן ואצ"ל המלאכי' הן בבחי' גבול ותכלית כי יש גבול להשגתן באור א"ם ב"ה המאיר עליהן 134 בהתלכשות חב"ד כו'. ולכן יש גבול להנאתן שנהנין מזיו השכינה ומתענגין באור ה' כי אין יכולין לקבל הנאה ותענוג בבחי' א"ם ממש שלא יתבטלו ממצייאותן ויחזרו למקורן. והנה פרטיות הצמצומים איך ומה אין

מהארץ לרקיע כו' (חגיגה יג' צ"ע דלכאורה הסדר צ"ל מהארץ לרקיע, עובי רקיע, בין רקיע. וכ"ה בש"ס). ואפי' עוה"ב וגעה"ע (ל"ח געה"ת כי מקומו בארץ. עיין פסחים צד'. נ"כ היד תשובה ח' ו'. מפרשי התורה. ויותר נ"ל - כי געה"ת המבואר בדא"ח פשיטא שגם הוא רוחני. ובלקו"ת לג"פ להבין ענין הברכות ס"ד ל"מ כן - דנקט געה"ע וכ"ש געה"ת). וגעה"ע מדור נשמות כו' (כנ"ל

פל"ט). ואצ"ל המלאכים (כי המלאכים יש להם גוף משא"כ הנשמות - עיין ברכות ד: חולין צא: ובלקו"ת לג"פ הנ"ל וש"נ). והנה פרטיות הצמצומים כו' (עייג"כ פמ"ט).

לקוטי פירושים

כי יש גבול להשגתן כו': כלומר: אף שהנשמות מתענגים על ה' ונהנין ומשיגין מאור א"ם ב"ה (כנ"ל רפ"ט) - לא קשה, כי יש גבול להשגתן כו'.

(חשיטתו בספר התניא ע' 649)

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים מהארץ לרקיע כו': חגיגה יג, א. הסדר, מהארץ לרקיע. . בין כל רקיע לרקיע. . עובי כל רקיע" - צ"ע, דלכאורה הסדר צריך להיות מהארץ לרקיע, עובי רקיע, בין רקיע. וכן הוא בש"ס.

ואפי' עוה"ב וג"ע העליון: לא חשיב ג"ע התחתון, כי מקומו בארץ (עיין פסחים צד, א. נ"כ היד ה' תשובה פ"ח ה"ו. מפרשי התורה!). ויותר נראה לומר כי ג"ע התחתון המבואר בדא"ח, פשיטא שגם הוא רוחני. ובלקו"ת לג"פ ד"ה להבין ענין הברכות ס"ד², לא משמע כן] דנקט ג"ע העליון ומזה מובן במכ"ש ג"ע התחתון. וג"ע העליון מדור נשמות כו': כנ"ל פל"ט.

ואצ"ל המלאכים: כי המלאכים יש להם גוף, משא"כ הנשמות - עיין ברכות ד, ב. חולין צא ב. ובלקו"ת לג"פ הנ"ל וש"נ³.

והנה פרטיות הצמצומים כו': עיין ג"כ לקמן פמ"ט.

1 בפסחים: „עולם אחד מששים בגן וכן אחד מששים בעדן כו'". בה"פירוש" להל' תשובה: „דבר זה עיקרו בתורה ופירושו מדברי סופרים שג"ע מצוי הוא במקום ממקומות הארץ שד' נהרות יוצאין משם כמו שנאמר בבראשית. ואנשי המדות עצמם אומרים שג"ע הוא תחת קו השווי' שלא יוסיף היום ולא יחסר כו' . . וכל ההגדות ופרקי דר' אליעזר מוכיחות שג"ע הוא גן ממש בארץ כו'". יודע והאמן כי ג"ע בארץ" (וראה גם הנסמך בתו"ש בראשית ב, ח אות קסט-קעה). 2) ושם (לב, ב) (נדפס לאח"ז באוה"ת בראשית (כרך ג') תקנו, רע"א): „ג"ע התחתון הוא בגדר מקום קצת. . אבל ג"ע העליון אינו בגדר מקום כלל". 3) בברכות (ובפרש"י): „מיכאל באחת (בפריחה אחת) גבריאל בשתיים". בחולין: „והנה סולם מוצב ארצה, תנא כמה רחבו של סולם שמונת אלפים פרסאות, דכתיב והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, עולים שנים ויורדים שנים, וכי געו בהדי הדדי הוו להו ארבעה, וכתב ב' במלאך וגויתו כתרשיש, וגמירי דתרשיש תרי אלפי פרסי הוו". ובלקו"ת לג"פ (לא, ד ואילך (אוה"ת שם תקנו, א)): „ארז"ל . . מיכאל באחת, ולא אמרו איזה שיעור על נש"י לפי שענין טיסה שטסים את העולם לא שייך לגבי נשמות כלל, שהעולם ומלאו אינן תופסים מקום כלל נגדם. משא"כ לגבי המלאכים תופס העולם הזה איזה מקום אלא שמיכאל די לו בטיסה אחת כו'". ומביא מלקו"ת ברכה (צח, א) „המלאכים . . יש להם גופים . . ולכן המלאכים תופסים מקום שיש מלאך גדול מהלך ת"ק שנה ויש מלאך בשליש עולם והיינו שהגוף שלהם גדול כ"כ, משא"כ . . הנשמות . . אינן בבחי' התלבושות בנוף כלל כו'". עיי"ש בארוכה.

ולהשפיע בהן (בהם" כיון דקאי אתחתונים. משא"כ לעיל דקאי אנשמות?). לגבי ערך אור הגנוז (לכאורה מלת "ערך" אין שייכת כאן). ההשפעה שהוא (שהיא?). ואין הפי' סובב (עיין שהיה"א פ"ז). הלכך מאחר שהעולמות הם בבחי' גבול כו' (יעוייג"כ ס' החקירה ח"א פ"א-ג'). מתלבש ומתגלה (מתלבשת?).

כאן מקום ביאורם. אך דרך כלל הן הם בחי' הסתר והעלם המשכת האור והחיות שלא יאיר ויומשך לתחתונים בבחי' גילוי להתלבש ולהשפיע בהן ולהחיותם להיות יש מאין כי אם מעט מזער אור וחיות בכדי שיהיו בבחי' גבול ותכלית שהיא הארה מועטת מאד וממש כלא חשיבי לגבי בחי' הארה בלי גבול ותכלית ואין ביניהם ערך ויחס כלל כנודע פי' מלת ערך במספרים שאחד במספר יש לו ערך לגבי מספר אלף אלפים שהוא חלק אחד מני אלף אלפים אבל לגבי דבר שהוא בבחי' בלי גבול ומספר כלל אין כנגדו שום ערך במספרים שאפי' אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות אינן אפי' כערך מספר אחד לגבי אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות אלא כלא ממש חשיבי. וככה ממש היא בחי' ההארה מועטת זו המתלבשת בעולמות עליונים ותחתונים להשפיע בהם להחיותם לגבי ערך אור הגנוז ונעלם שהוא בבחי' א"ס ואינו מתלבש ומשפיע בעולמות בבחי' גילוי להחיותם אלא מקיף עליהם מלמעלה ונקרא סובב כל עלמין. ואין הפי' סובב ומקיף מלמעלה בבחי' מקום ח"ו כי לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות. אלא ר"ל סובב ומקיף מלמעלה לענין בחי' גילוי השפעה כי ההשפעה שהיא בבחי' גילוי בעולמו' נקראת בשם הלכשה שמתלבשת בעולמות כי הם מלבישים ומשיגים ההשפעה שמקבלים סח משא"כ ההשפעה שאינה בבחי' גילוי אלא בהסתר והעלם ואין העולמות משיגים אותה אינה נקראת מתלבשת אלא מקפת וסובבת הלכך מאחר שהעולמות הם בבחי' גבול ותכלית נמצא שאין השפעת אור א"ס מתלבשת ומתגלה בהם בבחי' גילוי רק מעט מזער הארה מועטת מצומצמת מאד מאד והיא רק כדי

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

ולהשפיע בהן: אולי צ"ל "בהם", כיון דקאי אתחתונים, משא"כ לעיל שכתב "להשגתן", "עליהן" וכו', למקורן, כיון דקאי אנשמות? לגבי ערך אור הגנוז: לכאורה מלת "ערך" אין שייכת כאן? ההשפעה שהוא: אולי צ"ל שהיא? ואין הפי' סובב: עיין שער היחוד והאמונה פ"ז. הלכך מאחר שהעולמות הם בבחי' גבול כו': יעויין ג"כ ספר החקירה להצ"ח א"א פ"א-ג'. מתלבש ומתגלה: אולי צ"ל מתלבשת?.

לקוטי פירושים

אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות: לשון "נשמת", ספרי ר"פ ואתחנן.

(שם ע' 651 הערה 2)

לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות: כולל גם מקום רוחני (וזה שגם בדברים רוחניים יש מקום וזמן רוחני, הוא לפי שדברים אלו הם "גשמיים" בערך הרוחניות ממש).

(סו"מ מזרחי ח"ד ע' קנח הערה 14)

(4) וראה גם בהערות ותיקונים בדא"פ: ערך - לכאורה מיותר. (5) כ"ה בדפוס התניא שלפנינו. ובמהדורא זו תוקן ע"פ מ"ש בהערות ותיקונים בדא"פ.

לקוטי אמרים

סח

מ"מ הגהות
והערות קצרות שיא

והמשל בזה (והדוגמא
בזה?).
הגשמיות (הגשמית?).
כמ"ש (ירמי' כג' כד').
משפיע (משפיעה?).
הסתר
נקרא (נקראת?).
דכתיב
בי' (ישעי' נה' ח').
מח'
כו' (גו'?).
למשל כדור
(לדוגמא?).
כ"ה המדע
כו' (ע"ל פ"ב).

להחיותם בבחי' גבול ותכלית. אבל עיקר האור בלי
צמצום כ"כ נק' מקיף וסובב מאחר שאין השפעתו
מתגלית בתוכם מאחר שהם בבחי' גבול ותכלית.
והמשל בזה הנה הארץ הלזו הגשמית אף שמלא כל
הארץ כבודו. והיינו אור א"ם ב"ה כמ"ש הלא את
השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה'. אעפ"כ אין
מתלבש בתוכה בבחי' גילוי ההשפעה רק חיות מעט
מוער בחי' דומם וצומח לכד וכל אור א"ם ב"ה נק' סובב
עליה אף שהוא בתוכה ממש. מאחר שאין השפעתו
מתגלית בה יותר רק משפיעה בה בבחי' הסתר והעלם
וכל השפעה שבבחי' הסתר נקרא מקיף מלמעלה כי
עלמא דאתכסי' הוא למעלה במדרגה מעלמ' דאתגליא
ולקרב אל השכל יותר הוא בדרך משל. כמו האדם
שמצייר בדעתו איזה דבר שראה או שרואה הנה אף
שכל גוף עצם הדבר ההוא וגבו ותוכו ותוך תוכו כולו
מצוייר בדעתו ומחשבתו מפני שראהו כולו או שרואהו
הנה נקראת דעתו מקפת הדבר ההוא כולו. והדבר
ההוא מוקף בדעתו ומחשבתו רק שאינו מוקף בפועל
ממש רק כדמיון מחשבת האדם ודעתו. אבל הקב"ה
דכתיב ביה כי לא מחשבותי מחשבותיכם גו' הרי
מחשבתו ודעתו שיודע כל הנבראים מקפת כל נברא
ונברא מראשו ועד תחתיתו ותוכו ותוך תוכו הכל
בפועל ממש. למשל כדור הארץ הלזו הרי ידיעתו ית'
מקפת כל עובי כדור הארץ וכל אשר בתוכו ותוך תוכו
עד תחתיתו הכל בפועל ממש שהרי ידיעה זו היא
חיות כל עובי כדור הארץ כולו והתהוותו מאין ליש
רק שלא היה מתהווה כמות שהוא עתה בעל גבול
ותכלית וחיות מועטת מאד כדי בחי' דומם וצומח. אם
לא ע"י צמצומים רבים ועצומים שצמצמו האור והחיות
שנתלבש בכדור הארץ להחיותו ולקיימו בבחי' גבול
ותכלית ובבחי' דומם וצומח כלכד אך ידיעתו ית'
המיוחדת במהותו ועצמותו כי הוא המדע והוא היודע

136

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים
והמשל בזה: אולי צ"ל והדוגמא בזה ?
הגשמיות⁵: אולי צ"ל הגשמית⁶ ?
כמ"ש: ירמי' כג' כד'.
משפיע⁵: אולי צ"ל משפיעה ?
הסתר נקרא: אולי צ"ל נקראת ?

לקוטי פירושים

הוא המדע והוא היודע וכו': ומפרש זה על
בחי' סוכ"ע. ואכ"מ.

(סה"ש תשי"ז ח"א ע"י 266 הערה 53)

דכתיב בי' ישעי' נה' ח'.
מחשבותיכם כו'⁵: אולי צ"ל גו' ?
למשל כדור: אולי צ"ל לדוגמא ?
כי הוא המדע כו': עיין לעיל פ"ב?

לקוטי אמרים

הגהה

(חצעג"ל מיותרים. ע"ל
בהגהת פ"ב). **בפרד"ס**
(בפרדס?).

וכמ"ש במ"א ( ).
לפמ"ח להעיר מאוה"ת
שה:

והוא הידוע ובידיעת עצמו כביכול יודע כל הנבראים
ולא בידיעה שחויץ ממנו כידיעת האדם כי כולם
נמצאים מאמיתתו ית' ודבר זה אין ביכולת האדם
להשיגו על בוריו וכו'*

כמ"ש הרמב"ם ז"ל והסכימו
עמו חכמי הקבלה כמ"ש
בפרדס מהרמ"ק ז"ל וכ"ה לפי
קבלת האר"י ז"ל בסוד הצמצו'
והתלבשות אורות בכלים כמ"ש
פ"ב:

הרי ידיעה זו נ'אחר שהיא
בבחי' א"ס אינה נקרא' בשם
מתלבשת בכדור הארץ
שהוא בעל גבול ותכלית
אלא מקפת וסובבת. אף
שידיעה זו כוללת כל עביו

ותוכו בפועל ממש ומהווה אותו עי"ז מאין ליש וכמ"ש
במ"א:

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

וכמ"ש במ"א:

לפמ"ח - להעיר מאוה"ת חנוכה שה, ב'.

הגהה: חצאי עיגול⁸ - מיותרים. עיין לעיל

בהגהת פ"ב.

בפרד"ס: אולי צ"ל בפרדס ?

---

(9) ושם: „יש להקדים מ"ש בתניא פמ"ח בענין פי'
ממכ"ע וסוכ"ע וכו'".

---

(8) כ"ה בדפוסי התניא שלפנינו. ובמהדורא זו תוקן
ע"פ מ"ש בהערות ותיקונים בדא"פ לפ"א.